

Rudersdal kulturarvsatlas

Kortlægning af værdifulde kulturmiljøer
Rudersdal Kommune og COWI. Juni 2009

Kulturmiljø

Isterød Byvej

Nummer

4

Landskabstype

Landbrugslandskabet

Tidsepoke

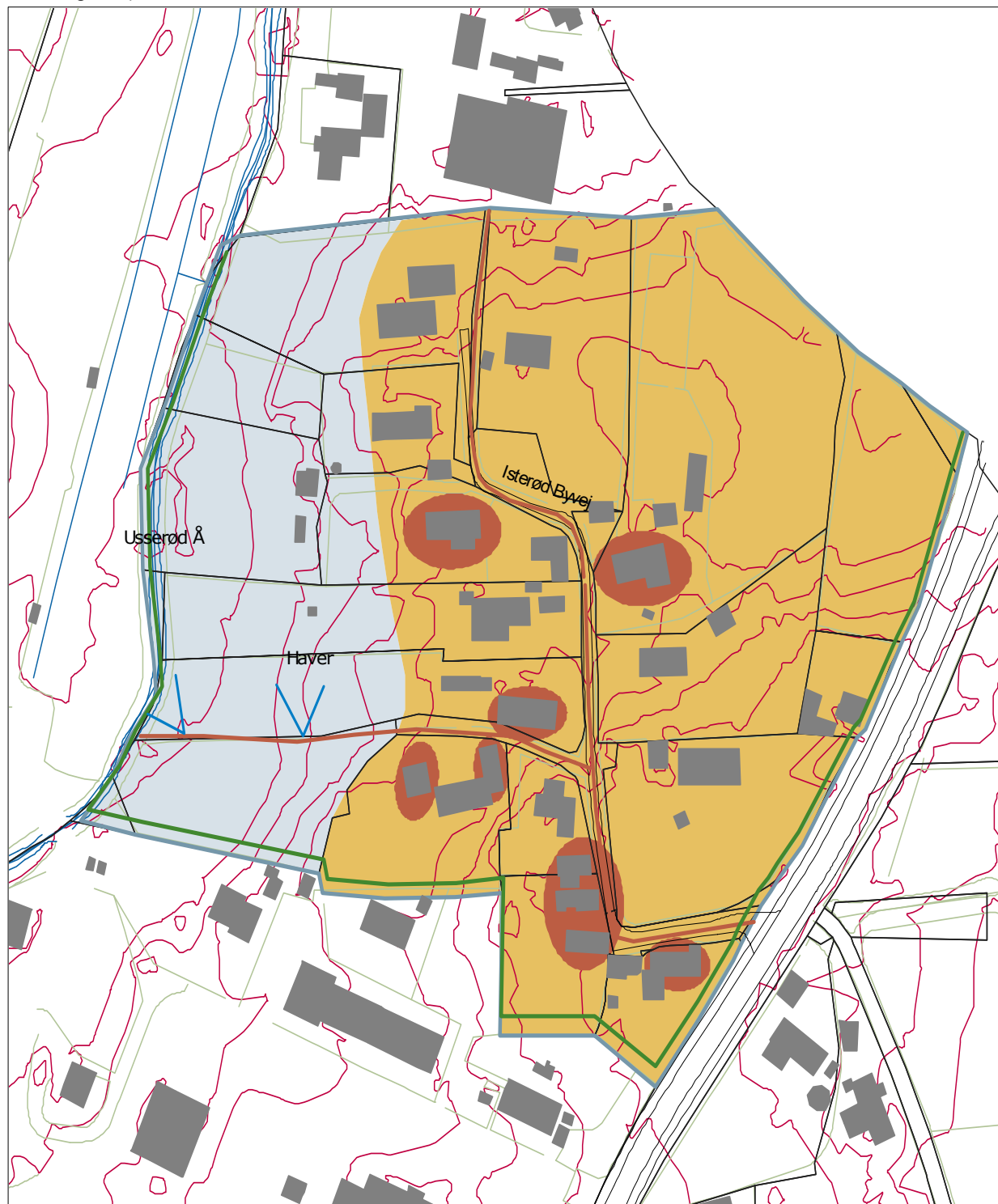
Perioden ca. 1750-1845 ("Udskiftningstid")

Tema

Landbrug og bebyggelse

Emne

Landsbyer

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier.

Værdifuld udsigt	Bærende bevaringsværdier	Matrikler	Højdekurver
Træ	Værdifulde landskabstræk	Vej	Skov
Trærække, levende hegn o.l.	Værdifuld bebyggelsesflade	Bygninger	Vandløb, grøfter o.l.
Linjeformede værdifulde elementer	Skov - værdifuld	Hegn o.l.	Sø
Sigtelinjer	Dominerende bygninger		
Afgrænsning af kulturmiljøer	Bebyggelsesmønster		

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier

Isterød er en lille og tæt landsbykerne langs overkanten af Usserød Ådal.

Det lidt bortgemte landsbycentrum rummer i dag gode eksempler på ombyggede landbrugsejendomme med rødder i 1700-tallet, som alt andet lige repræsenterer omdannelsen af bondebyen til en fritidsidyl, hvor beboernes udkomme hidrører fra alt andet end det traditionelle landbrug.

Bærende bevaringsværdier er den bevarede bystruktur, som i hvert fald går tilbage til omkring 1800, hvor veje, friarealer, huse og gårde ligger på samme sted. Herunder skal især fremhæves den bevarede sti, der fortsætter over Usserød Å samt de smalle havelodder ned mod åen.

Samlet vurdering og udpegningskriterier mv.

National værdi

Regional værdi

Kommunal/lokal værdi

Unik

Repræsentativ

Egnsspecifik

Fungerende

Autentisk

Hist. kildeværdi

Identitetsværdi

Oplevelsesværdi

Fortællerværdi

Diversitet

Homogenitet

Sammenhæng med naturgrundlag

Afgrænsning

Mod vest danner Usserød Å afgrænsning. Mod nord og vest af et erhvervsområde og af Helsingørsmotorvejen. Mod syd og sydøst afgrænser Ravnsnæsvej og Isterød Vandværk.

Kontekst

Tilsvarende områder: Sandbjerg, Gøngehuse, Øverød, Gl. Holte Bygade og Trørød, Bistrup, Kajerød og Høsterkøb.

Bevaringstilstand

Middel.

Naturgrundlagets hovedtræk

Isterød tilhører naturgeografisk **Høje Sandbjerg-området**, der er et varieret og bakket skov- og sølandskab. Området består af et *randmorænelandskab* karakteriseret ved et dramatisk og meget kuperet terræn.

Jordbunden under byen er moræneler.

Billedtekst - Usserød Å. Stien over åen har givet adgang til åen og græsningsarealerne nord for byen.

Landskabets hovedtræk

Arealanvendelse og landskabselementer

De nærmeste omgivelser omkring Isterød er prægede af vejanlæg og af bebyggelser, der rummer Isterød vandværk, men også af åbne landskaber.

Til trods for at byen har mistet sin sammenhæng med dyrkningsjorden har selve bykernen bevaret store dele af sin landsbykarakter.

Byen er kendetegnet ved den smalle snoede grusvej med klippede hække på hver side, frodige haver med mange løvtræer og mange tætliggende huse og tillige enkelte gårde.

I byens vestlige del befinder der sig lange smalle haver helt ned til Usserød Å. Haverne ved åen er velplejede med græsplæner, frugttræer, urte- og prydhaver. Haverne er afgrænsede af lav beplantning eller af lavt trådhegn.

En stiforbindelse, som også fremgår af kort fra 1800-tallet, leder fra Isterød Byvej ned til Usserød Å lige vest fra byen. Herfra kan man se tilbage over byen og næsten have fornemmelsen af at se ind over Isterød anno 1950. Der er skabt passage over åen i form af en planke, så der er adgang til stien der bl.a. fører til Sjælsø.

Billedtekst - Kig mod landsbykernen fra stien til åen.

Rumlige og visuelle forhold

Isterød er et landsbylandskab i lille skala, som består af mange små rum opdelt af hække.

Selv om landsbyen ligger på et jævnt faldende terræn ned mod Usserød Å, er der fra byen ingen udsigt til kommunens anden største sø, Sjælsø, mod vest, eller til det åbne landbrugslandskab mod sydøst og nordvest. Byen er helt afgrænset af høje levende hegn ud mod Ravnsnæsvej mod øst, et træbevokset tidligere gartneriområde ved

motorvejsudfletningen mod nord og endelig af et højt nåletræshegn vest for Usserød Å.

Udsigter og visuelle sammenhænge

I bykernens vestside er der en værdifuld udsigt over de smalle haver, som er placeret ned mod den lavere liggende å.

Inde i bykernen er der kig til haverne fra veje, og ind over hækkene kan man se de mange tegl- og stråtage og de mange løvtræer i haverne.

Billedtekst - Den smalle, grusbelagte landsbygade fremstår grøn og tæt bevokset.

Kulturhistoriske hovedtræk

Billedtekst - Historisk kort. Pro-
duceret i perioden 1842-1899.
KMS

Hovedtræk

Landsbyen Isterød lå betagende smukt ved Sjælsøes østbred. Den var oprindelig sognets største landsby, idet byen ved landets første matrikulering under Chr. 5. i 1688 bestod af ikke mindre end 12 gårde.

Ved udskiftningen 90 år senere, 1776, var gårdenes tal otte, hvoraf fire blev flyttet ud på markerne øst for byen: Ørbækgård og Mariehøj nord for Frederiksborgvejen og Isterødgård og Venligheden syd for, hvilket fik afgørende betydning for de senere kommunale grænsedragninger ved kommunalreformen 1970. Her blev de to nordligste gårde henlagt under Hørsholm Kommune, mens Isterødgård og Venlighedens matrikler blev grundlaget for Forskningscentret ved Hørsholm, i dag Scion DTU.

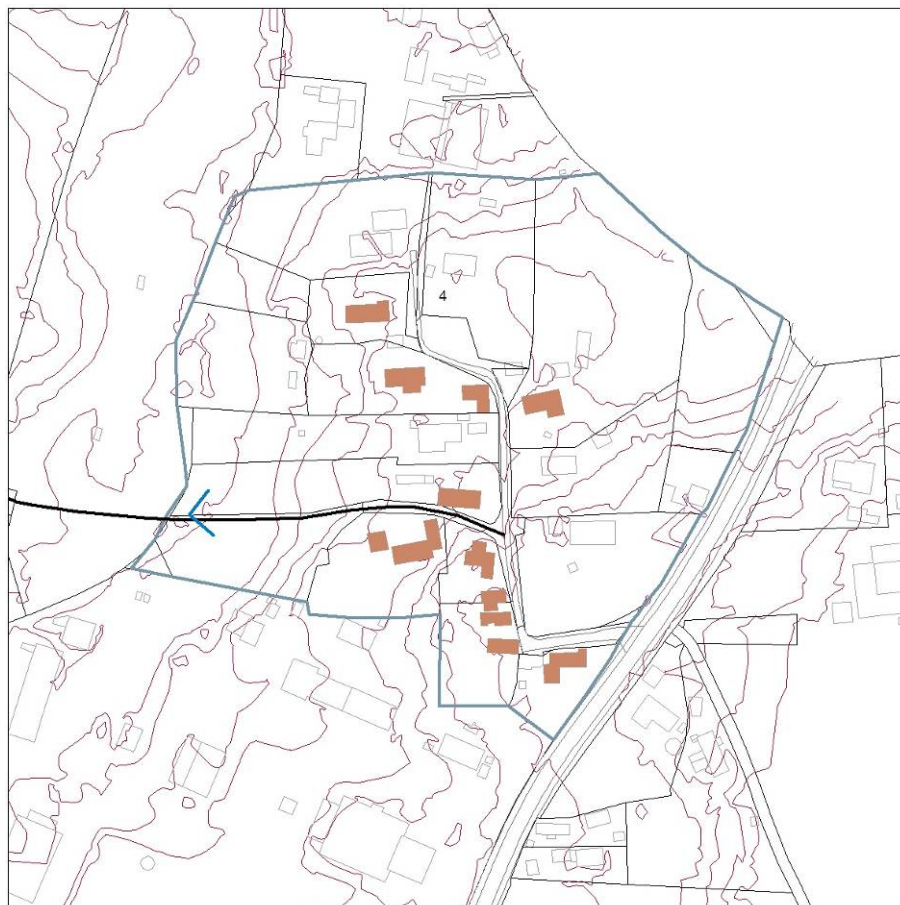
Det ældste matrikelkort viser situationen omkring 1830. Fire gårde (matr. nr. 2, 3 og 4) lå endnu i landsbyen, mens nr. 5, 6, 7 og 9 var flyttet ud på deres udskiftede firkantede arealer. Nr. 4 fulgte

senere i 1800-tallet. De udflyttede gårde kom i spil op til kommuneomlægningen i 1970, hvor nr. 4 og 6 gårdene Mariehøj og Ørbækgårds jorder nord for Frederiksborgvejen blev tillagt Hørsholm, mens jorderne til Isterødgård (nr. 7) og Venligheden (nr. 9) nu danner rammen om Forskningscentret ved Kongevejen.

*Billedtekst - Landsbystemning
ved indkørslen til Isterød.*

Arkitektoniske hovedtræk

*Billedtekst - Bevaringsværdige arkitektoniske sammenhænge. Den højroede farve angiver **Dominerende bygninger**. Den lyserøde angiver **Bebyggelsesmønster**. De blå vinkler og pile angiver **Udsigt og Sigtelinjer**.*

Hovedtræk

Landsbybebyggelsen i Isterød befinder sig lidt bortgemt bag beplantningen mod Kongevejen, og bygaden syner ikke af meget for den forbipassende. Når man kommer ind i byen er bebyggelsen og bymiljøet til gengæld overraskende tæt. Selve bebyggelsesstrukturen er stort set som for 100 eller 150 år siden, men mange enkeltbygninger er nyere, hvilket medvirker til et lidt blandet bybillede.

Bebyggelsen i Isterød består langt overvejende af huse og mindre gårde eller husmandssteder. Oprindeligt var Bakkegården øst for byen den største lokale gård. Bakkegården ligger øst for

Ravnsnæsvej og dens jorder befinder sig på den anden side af motorvejen. Den indgår derfor ikke kulturmiljøet.

Husene, som alle er længehuse, ligger altovervejende med en øst-vestlig orientering, og følgelig med gavlen mod den nord-syd-gående Isterød Byvej. De ældste huse er placeret ret tæt til vejen, mens nogle af de nyere er trukket lidt tilbage, og derfor også er mindre synlige i bybilledet. Byen omfatter enkelte delvist bevarede ældre landsbyhuse. Nogle har bindingsværk og stråtag, mens andre efter lokal byggeskik er fuldmurede, men fortsat med stråtag.

Billedtekst -Et velbevaret ældre landsbyhus, hvis byggeskik er meget karakteristisk for landsbyen.

Billedtekst - Isterød er en tæt lille landsby. Bebyggelsesstrukturen er stort set som for 100 år siden.

Sårbarhed og anbefalinger

Sårbarhed

Generelt er bygninger og haver velbevarede. Kulturmiljøet har i tidens løb ændret karakter i forbindelse med den ændrede funktion med relation til landbrugsproduktion. I dag har beboere ingen relation til dette erhverv, men byen har alligevel bevaret sin landsbykarakter.

Bykernen er derfor sårbar over for byggeri og anlæg, som forringer den bebyggelsesstruktur, som ses på kort fra omkring 1900. Bykernen er følsom over for yderligere fortætning. Herunder er byen følsom over for ombygninger uden hensyn til bygningernes arkitektur og kulturhistorie, eller for nedrivninger af de ældste huse med efterfølgende opførelse af arkitektonisk "fremmede" hustyper.

Udpluk af planer og beskyttelse

- Området vest for bykernen er i regionplanen udpeget som beskyttelsesområde for landskab, natur og kultur.
- Usserød Å er et beskyttet vandløb efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser.
- Området er i regionplanen udpeget som et område, hvor skovrejsning er uønsket.
- Vest for kulturmiljøet er området omkring Sjælsø østende naturfredet.

Billedtekst - Haverne er frodige med mange træer - her frugttræer - og afgrænsede af klippede løvhække.

Anbefalinger

Det anbefales, at udarbejde en ny bevarende lokalplan til erstatning for den gældende for bykernen. Planen skal sikre, at bystrukturen og de øvrige kulturarvs-, landskabs- og oplevelsesværdier bevares.

Det anbefales, at oplyse beboere om bevaring af træer og hække samt om bygningsbevaring og evt. -renovering, hvor stil, farver og materialevalg har stor betydning for det samlede indtryk af landsbyen som værdifuldt kulturmiljø.

Den lille trampesti der fører over Usserød Å bør sikres, så det fortsat er muligt at få adgang til landskabet omkring byen og mod Sjælsø.